Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

Balıketi Tüketim Eğilimini Etkileyen Faktörlerin Analizi: Hakkari İli Örneği

Ahmet Semih UZUNDUMLU, Ayşe SEZGİN*, Mehmet Hasan TEKİN
Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum
****e-posta:** asezgin@atauni.edu.tr*

Geliş Tarihi/Received:22.06.2016 Kabul Tarihi/Accepted:10.11.2016

Öz: Bu çalışmanın amacı Hakkari ilinde balıketi tüketim durumu, eğilimi ve tüketime etki eden faktörleri tespit etmektir. Çalışmada 202 hane halkı ile anket çalışması yapılmış ve veriler logistik regresyon yöntemi kullanılarak analize tabi tutulmuştur. Hakkari ilinde balıketi tüketim eğilimini yaş, merkez ilçede bulunma durumu, eğitim seviyesi, balıketini kolay temin etme durumu, balıketi tüketim sıklığı, balık avlama durumu ve dengeli-sağlıklı beslenme konusunda balıketinin öneminin farkında olma durumunun etkilediği görülmüştür. Bu kapsamda beslenme açısından balık tüketiminin önemi konusunda sürekli ve rutin bir şekilde bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve yörede mevcut olan su ürünleri yetiştiriciliği potansiyelinin harekete geçirilmesi için teşvik edici çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Balık, tüketim, logit, Hakkari

Analysis of Affecting the Factors over Fish Meat Consumption Tendency: The Case of Hakkari Province

Abstract: The aim of this study is to determine status, tendency and factors influence on consumption of fish meat in Hakkari province. In the study, the survey were conducted with 202 households and data analyzed to using logistic regression method. Influenced factors on fish consumption trend were age, the state of being in the central district, education level, the status of the easy supply of fish meat, consumption frequency of fish, situation of fishing and aware of the situation about balanced and healthy nourishment. Making of the study is required about the importance of fish consumption and for the mobilization of existing aquaculture potential on the importance of fish consumption in the region.

Keywords: Fish, consumption, logit, Hakkari

1. GİRİŞ

İnsanların beslenmesinde, çocuklar ile gençlerin bedensel ve zihinsel gelişimlerinde büyük öneme sahip bulunan, hayvansal kaynaklı gıda ürünlerinin, kişi başına düşen tüketim miktarının en azından fizyolojik gereksinimler doğrultusunda yeterli bir düzeye çıkarılması gerekmektedir (Cevger ve ark., 2008). Bu kapsamda balıketi, besin değeri ve özellikle protein kalitesi bakımından mükemmel bir besindir (Çiçek ve ark., 2013). İnsanlar son yıllara kadar balığın beslenmedeki öneminin farkına varamamıştır. Besin bileşenlerinin incelenmesi ve besin maddelerinin sağlık üzerindeki etkisinin bilinmesi ile bugün balık, önemli bir protein kaynağı olarak değerlendirilmektedir (Turan ve ark., 2006). İnsanlar için gerekli olan en az 13 vitamin tanımlanmaktadır ki, dokulardaki dağılımı düzensiz olmakla birlikte bunların hepsi balıklarda bulunmaktadır. Vitamin miktarı balık türüne göre değişmekle (Love, 1982) birlikte suda çözünen B ve C vitaminlerinin su ürünlerinde bulunma miktarı, karasal hayvanlarda bulunan miktarla hemen hemen aynı olup, yağda çözünen A, D, E ve K vitaminleri genellikle daha fazladır (Pigott and Tucker, 1990).

Dünyanın pek çok ülkesinde insanlarda hastalık sonucu ölüm nedenlerinin başında, kalp damar hastalıkları, yüksek tansiyon, şeker ve kolesterol vb. hastalıklar gelmektedir. Bu hastalıkların temelinde kalıtsal faktörlerin dışında, beslenme rejimi de çok önemli yer tutmaktadır. Balıketinin bu hastalıklardaki tedavi edici rolü uzun bir süreden beri incelenmekte olup, bu konuda olumlu sonuçlar alınmıştır (Turan ve ark., 2006). Bu bilgiler ışığında balıketinin dengeli ve sağlık beslenmede önemli bir besin kaynağı olduğu ifade edilebilir.

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

Türkiye'de çeşitli bölge ve şehirler arasında dahi balıketi tüketiminde önemli farklılıklar görülmektedir (Elbek ve ark., 1999; Çolakoğlu ve ark., 2006; Şen ve ark., 2008). Bunun yanı sıra Türkiye'de kişi başına balık tüketimi 8 kg civarındadır. Bu değer dünya ortalaması olan 16 kg ve AB ortalaması olan 25 kg'ın çok altındadır (TÜİK, 2013). Diğer taraftan Türkiye'de balık tüketim miktarı bölgeler arasında değişim göstermektedir. Türkiye'de yılda kişi başına balık tüketimi Doğu, Güneydoğu ve İç Anadolu Bölgelerinde çok düşükken, Karadeniz ve diğer kıyı bölgelerinde oldukça yüksektir (Dağtekin ve Ak, 2007). Örneğin Karadeniz Bölgesi'nde kişi başına yılda 25 kg civarında balık tüketilirken, Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde bu rakam 1 kg'ın altına düşmektedir (Atay, 2000).

Su ürünleri değerli bir besin kaynağı olup, Türkiye bu ürünlerin potansiyeli açısından oldukça zengindir (Anonim, 2000). Ayrıca Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, iç su kaynakları açısından zengin bir potansiyele sahiptir (Anonim, 2000; Öztürk, 2002). Araştırma bölgesi olan Hakkâri ilinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünün verilerine göre yılda 29 ton alabalık üretilmektedir. Ancak mevcut olan bu potansiyel yeterince kullanılamamaktadır (Ural ve Balcı, 2007). Bölgede, su ürünleri yetiştiriciliğinin istenen düzeye gelmemesinde, yetiştiricilik konusundaki bilgi ve ekonomik yetersizlik ile balık tüketim alışkanlığının az olması gibi sebeplerin de etkisi bulunmaktadır.

Türkiye'de ve özellikle araştırma bölgesinde yaygın olmayan balıketi tüketiminin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması, dengeli ve sağlıklı beslenme açısından çok büyük bir önem teşkil etmektedir. Bu nedenle balık tüketiminin ve su ürünleri potansiyelinin bölge ve illere göre mevcut durumun ortaya çıkarılması balıketinin teşvik ve yaygınlaştırma çalışmaları için de çok önemlidir.

Çalışmada amaç, Hakkari ilinde balıketi tüketim durumu, eğilimi ve tüketime etki eden faktörleri belirlemektir. Bu temel amaca bağlı olarak ildeki halkın sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi, yöredeki balık tüketimine ilişkin eğilimlerin ortaya konulması ve alternatif yatırım alanı olan su ürünleri üretiminin teşvik edilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Materyal

Araştırmada hanehalkının balıketi tüketim alışkanlığının ve buna etki eden faktörlerin belirlenmesi amacı ile yöre halkı ile yüz yüze anket çalışması yapılmıştır. Anket yapılacak kişi sayısı Oransal Örnekleme Yöntemi ile tespit edilmiştir. Yöntemde %95 güven aralığı, %5 hata payı kullanılmıştır. Bu örnekleme kitlesinin belirlenmesinde kullanılan eşitlik aşağıda verilmiştir (Newbold, 1995; Uzundumlu ve ark., 2011).

$$n = \frac{N * p * (1-p)}{(N-1) * \sigma_p^2 + p * (1-p)} \quad \text{.....} \quad (1)$$

Formül 1 de,

n : Örnek büyüklüğü,

N : Tüketici sayısı (hane sayısı),

σ^2_p : Varyans,

r : Ortalamadan sapma (%5),

Zα/2: z cetvel değeri (1,96),

p : Balık tüketen hanelerin toplamdaki payı (0,86).

Çalışmada 100 ön anketle p ve q değerleri belirlenmiştir.

$$\sigma_p^2 = \left(\frac{r}{Z_{\alpha/2}}\right) = \left(\frac{0.05}{1.96}\right)^2 = 0.000651$$

$$n = \frac{36775 * 0.86 * 0.14}{(36774 * 0.000651) + (0.86 * 0.14)} = 184$$

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

Yapılacak anketlerde eksikliklerin veya yanlışlıkların olabileceği göz önünde bulundurularak, örnek büyüklüğünün %10'u kadar ilave anket yapılması uygun bulunmuştur. Bu kapsamda 184+(184x0,1)=202 hane ile anket çalışması yapılmıştır.

Anketlerin ilçelere göre dağılımında ise ilçelerdeki nüfus sayısı dikkate alınarak ve $n_1 = \frac{N_{h1}}{N} n$ formülü kullanılarak hesaplanmış ve çizelge olarak verilmiştir.

Çizelge 1. Anket sayılarının ilçelere göre dağılımı

İlçeler	**Anket sayısı**
Merkez ilçe	58
Yüksekova	86
Şemdinli	46
Çukurca	12
Toplam	**202**

Araştırmanın birincil verileri araştırma bölgesinde yaşayan yöre halkı ile yüz yüze yapılan anket sonucunda elde edilmiştir. Araştırmada kullanılacak anket formu daha önce yapılan çalışmalarda kullanılan anket formlarından yararlanılarak amaca uygun olarak hazırlanmıştır. Türkiye'de ve dünyada daha önce yayınlanmış olan inceleme, araştırma, süreli yayınlar ve sempozyumlarda sunulan bildiriler ile Hakkari Valiliği İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden elde edilen veriler ise çalışmanın ikincil verilerini oluşturmuştur.

Yöntem

Anketlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde çalışmanın amaçlarına göre deskriptif istatistikler analiz tekniklerinden yararlanılmıştır. Ayrıca balıketi tüketim durumunu etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacı ile lojistik regresyon yönteminden faydalanılmıştır. Ekonometrik çalışmalarda bağımlı ya da açıklanan değişkeni evet-hayır, başarılı-başarısız gibi yanıtlardan oluşan ve 0 ve 1 olarak kodlanan kategorik modeller iki uçlu sınırlı bağımlı değişkenli modeller olarak adlandırılmaktadır (Kalaycı, 2006). Bu şekilde bağımlı değişkenin nitel olması durumunda "Sınırlı Bağımlı Değişken Regresyon Modelleri" kullanılmaktadır. İki uçlu bağımlı değişken bir olayın olma ya da olmama durumunu ifade etmektedir. Olayın olma durumunda bağımlı değişken "1", olmama durumunda ise "0" değerini almaktadır (Gujarati, 1995; Yavuz, 2001). Bu tip modelleri tahmin etmek için üç yöntem kullanılmaktadır. Bunlar: Doğrusal Olasılık Modeli, Logit Modeli ve Probit Modelidir. Probit modeli Logit modeline alternatif olarak kullanılan bir modeldir. Logit ve Probit modellerinin her ikisi de benzer sonuçlar verdiği için her ikisi de kullanılabilmektedir (Gujarati, 1995; Kalaycı, 2006). Fakat ikisi arasındaki seçim bir kolaylık ve eldeki bilgisayar yazılımı seçimidir. Bu bakımdan, logit modeli genellikle probit modeline yeğ tutulmaktadır (Gujarati, 1995). Bu konuda ki regresyon modelinin fonksiyonel şekli aşağıdaki gibidir,

Y= f (X1, X2, X3, X4, X5, X6, X7, X8, X9, X10, X11)

Y: Balıketi tüketme isteği (Evet: 1, Hayır: 0 (Kukla)),

X1: Cinsiyet (Bayan: 0, Erkek: 1),

X2: Yaş (20 yaş altı:1, 20-29: 2, 30-44: 3, 45 yaş ve üzeri:4),

X3: Kukla değişkeni (Merkez ilçeler:1, diğerleri:0),

X4: Ailedeki birey sayısı (2-5: 1, 5-7: 2, 7-10: 3, 10-15: 4, 15 ve üstü: 5),

X5: Eğitim seviyesi (Okur-yazar değil: 1, İlköğretim: 2, Ortaöğretim: 3, Lise: 4, Üniversite: 5),

X6: Mesleki durum (Çiftçi: 1, Serbest meslek:2, Memur: 3 İşçi: 4, Emekli: 5, Ev hanımı: 7),

X7: Gelirseviyesi (1000 TL altı:1, 1001-2000 TL: 2, 2001-3000 TL: 3, 3000 TL ve üzeri: 4)

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

X8: Balığı kolay temin etme durumu(Evet: 1, Hayır: 0)

X9: Balıketi tüketim sıklığı(haftada bir: 1, 15 günde bir: 2, ayda bir:3, daha az: 4)

X10: Balık fiyatını ile ilgili düşünce durumu (ucuz: 1, normal: 2, pahalı: 3)

X11: Balık avlama durumu (Evet: 1, Hayır: 0)

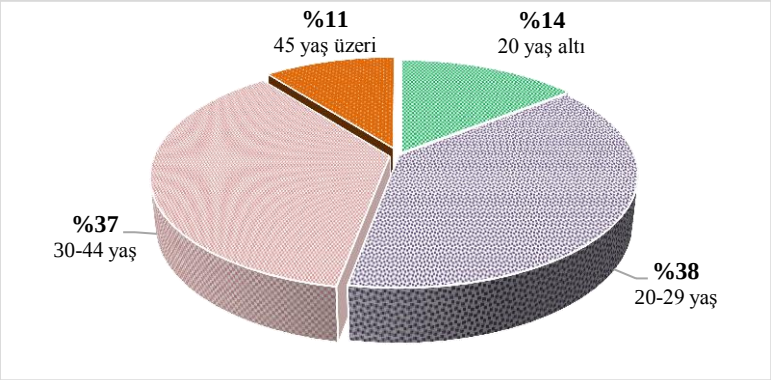
X12: Dengeli ve sağlıklı beslenme içinbalıketini önemli bulma durumu (Evet: 1, Hayır:0)

3. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

Tüketici Profili

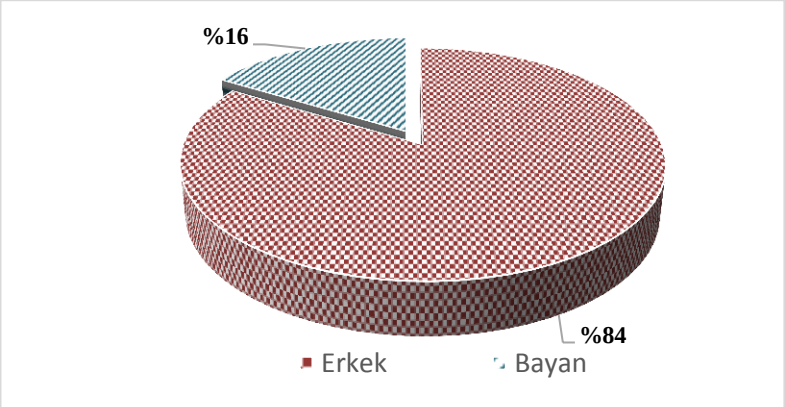
Tüketim eğilimi çalışmalarında yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve gelir tüketimi etkileyen faktörler arasında yer almaktadır(Sarıkaya, 2007; Erdal ve Esengün, 2008; Çakır ve ark., 2010; Çiçek ve ark., 2014). Bu kapsamda araştırmada tüketici profili aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

Katılımcıların yaş durumu incelendiğinde, %38'inin 20-29 yaş, %37'sinin 30-44 yaş grubunda yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların %14'ünün 20 yaşından küçük olduğu ve %11'inin ise 45 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir (Şekil 1).

Şekil 1. Yaş grubu

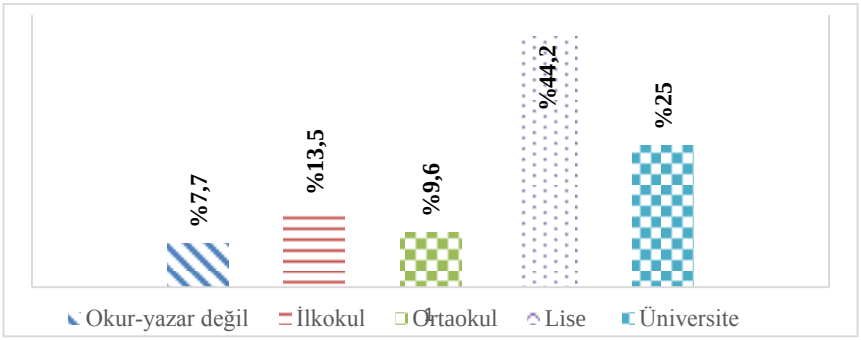
Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise katılımcıların %84'ünün erkek ve %16'sının ise bayan olduğu görülmektedir (Şekil 2).

Şekil 2. Cinsiyet

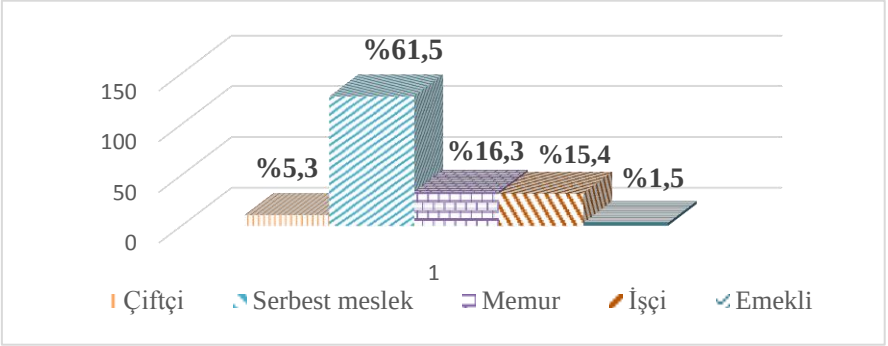
Katılımcıların eğitim düzeyi incelendiğinde yaklaşık yarısının (%44,2) lise mezunu oldukları görülmektedir. Bunu sırası ile %25,0 ile üniversite, %13,5 ile ilkokul ve %9,6 ile ortaokul düzeyinde eğitime sahip oldukları görülmüştür. %7,7'sinin ise okur-yazar olmadıkları tespit edilmiştir (Şekil 3).

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

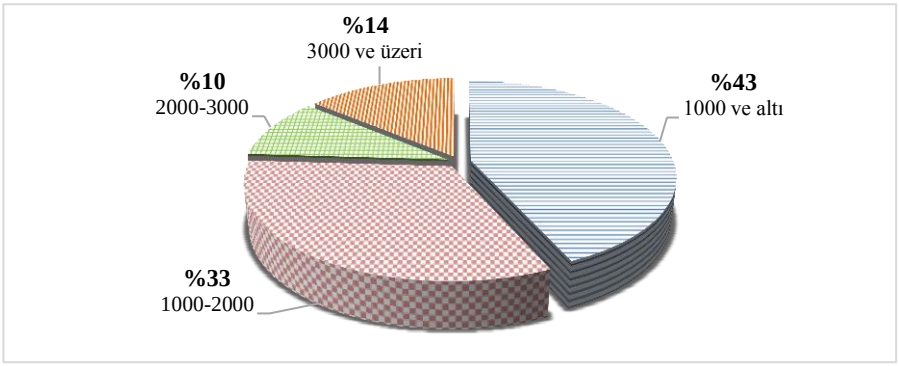
Şekil 3. Eğitim düzeyi

Ankete katılanların %61,5 gibi oldukça büyük oranda serbest meslek sahibi oldukları görülürken %16,3'ünün memur, %15,4'ünün işçi, %5,3'ünün çiftçi ve %1,5'inin ise emekli oldukları tespit edilmiştir (Şekil 4).

Şekil 4. Mesleki durumu

Katılımcıların gelir durumuna bakıldığında ise, %43'ünün 1000 TL ve altında, %33'ünün 1000-2000 TL, %14'ünün 3000 TL ve üzeri, %10'luk bir kısmının ise 2000-3000 TL gelir gurubunda yer aldığı görülmüştür (Şekil 5). Tüketim davranışlarını etkileyen en temel faktörlerin başında ailenin geliri gelmektedir (Erdal ve Esengün, 2008).

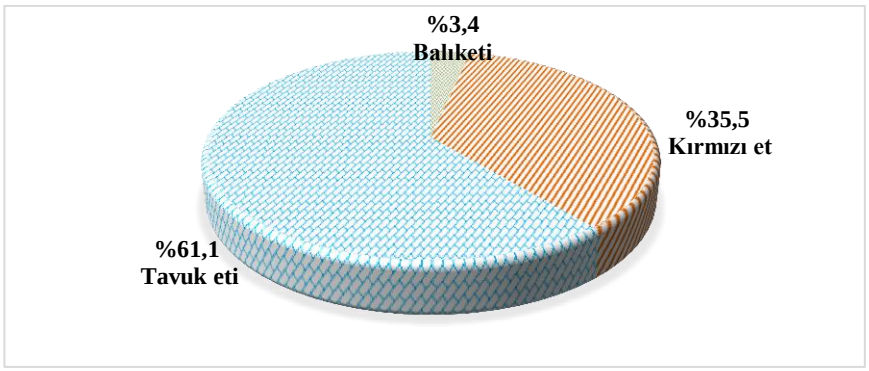
Şekil 5. Gelir durumu(TL)

Balıketi Tüketim Durumu

Çalışma kapsamında anket yapılan katılımcıların et tüketim durumu balık, tavuk ve kırmızı et çeşidine göre tüketim oranları belirlenerek neden balıketi tercih ettikleri araştırılmıştır.

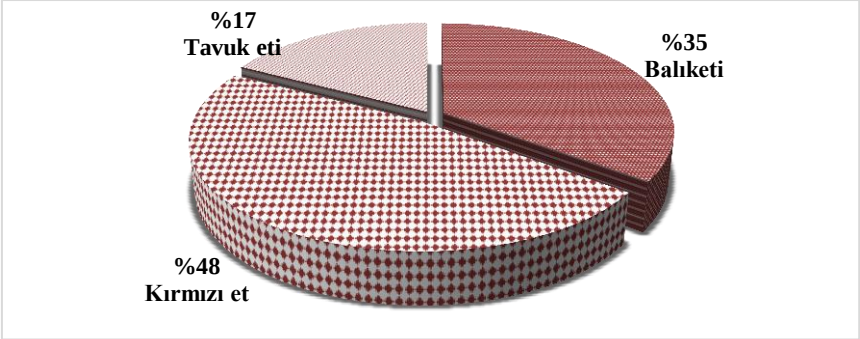
Katılımcılara en çok tükettikleri et türü sorulmuş ve %61,1'i tavuk eti, %35,5'i kırmızı et ve %3,4'ü ise balıketi tükettiklerini ifade etmiştir (Şekil 6).

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

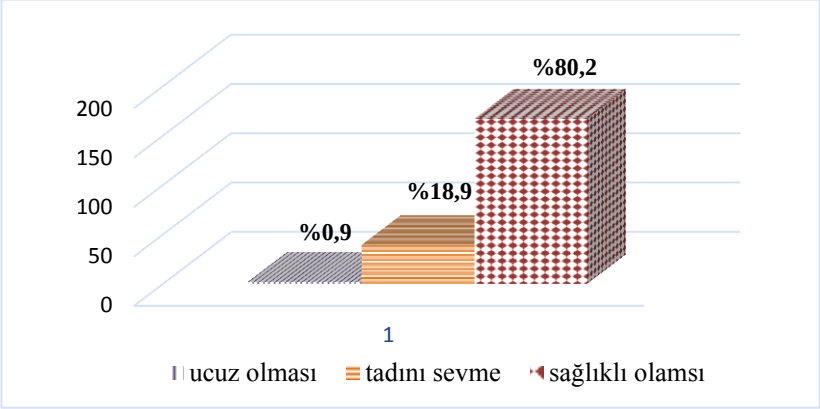
Şekil 6. Tüketilen et çeşidine göre oransal dağılımı

Katılımcılara en çok tüketmek istedikleri et çeşidi sorulduğunda ise ankete katılanların %48'i kırmızı et, %35'i balıketi ve %17'si tavuk eti tüketmek istediklerini ifade etmiştir. Şekil 6 da tüketilen et çeşidi dağılımına bakıldığında balıketi oldukça düşük oranda (%3,4) olduğu görülürken en çok balıketi tüketmek isteyenlerin oranı %35 gibi oldukça büyük oranda bir yükseliş göstermiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Tüketmek istenilen et çeşidine göre oransal dağılımı

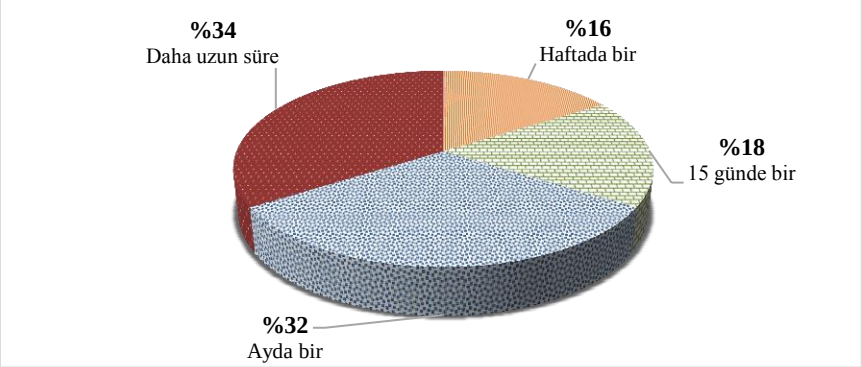
Balıketi tüketmek istemenin nedenleri sorulduğunda ise katılımcıların oldukça büyük bir kısmı (%80,2) sağlıklı olması nedeni ile balıketi tüketmek istediklerini ifade etmiştir. %18,9'u ise tadını sevdiği için ve %0,9'luk bir kısmı ise ucuz olduğu için balıketi tüketmek istediklerini ifade etmiştir (Şekil 8).

Şekil 8. Balıketi tüketmek istemenin nedenlerine göre oransal dağılımı

Katılımcıların balıketi tüketim sıklığı için Şekil 9'a bakıldığında ise %16'sı haftada bir, %18'i 15 günde bir, %32'si ayda bir ve %34'ü ise daha uzun sürede balık tükettiklerini ifade etmiştir.

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

Şekil 9. Balıketi tüketim sıklığına göre oransal dağılımı

İstatistiksel Analiz Sonuçları

Hakkâri ilinde yapılan araştırmada katılımcıların balıketi tüketme istek ve eğilimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılan logistik regresyon analiz sonuçları Çizelge 2'de sunulmuştur. Katılımcıların yaşı ile daha çok balıketi tüketme istek ve eğilimi arasında olumsuz yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yaştaki bir birim artış balık tüketim istek ve eğilimini %13,5 oranında azaltmaktadır. Katılımcıların balıketi tüketim eğilimi ile bölgesel farklılığın ortaya konulması için "Dummy değişkeni" olarak merkez ilçede bulunma durumu"1" diğerleri "0" olarak alınmıştır. Merkez ilçede bulunan katılımcıların daha çok balık tüketme eğiliminde olduğu ve bu değişkenin istatitiki açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca merkez ilçede bulunma durumu balıketi tüketim eğilimini %22,4 oranında arttırdığı belirlenmiştir. Hakkâri ili merkez ilçede balık üretimi için uygun topoğrafik yapı ve su kaynakları mevcuttur. Ayrıca toplam 210 ton/yıl kapasiteli iki alabalık tesisinin mevcut olması yörede taze balık teminin diğer ilçelere göre daha kolay olduğu ifade edilebilmektedir (GTHB, 2014). Bu durumun balıketi tüketim istek ve eğiliminde bölgesel farklılığın ortaya çıkmasında önemli bir neden olduğu ifade edilebilir. Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça balık tüketim eğiliminin arttığı görülmüştür. Eğitim seviyesinin 1 derece artması balık tüketim eğilimini %7,5 oranında azalttığı ifade edilebilir. Balıketini kolay temin etme durumu, tüketim eğilim ve isteğini olumlu yönde etkilediği ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Balıketini kolay temin etme durumunun balıketi tüketme eğilimini %65 oranında arttırdığı belirlenmiştir. Balıketi tüketim sıklığı ve balık avlama durumu, balık tüketim istek ve eğilimini pozitif yönde ve istatistiki açıdan önemli bir şekilde etkilemiştir. Balıketi tüketim sıklığının ve balık avlama durumunun bir derece artması balıketi tüketim eğilimini sırasıyla %13,3 ve %13,0 oranında arttırdığı ifade edilebilir. Dengeli ve sağlıklı beslenme açısından balıketini önemli bulma durumunun, balıketi tüketim eğilimini olumlu yönde etkilediği ve istatistiki açıdan önemli olduğu tespit edilmiştir. Bu değişkeninde %37,5 oranında balık tüketim eğilim ve isteğini etkilemektedir.

Çizelge 2. Logistik regresyon analiz sonuçları

Değişkenler	Katsayı	Std. Hata	P değeri	Marjinal etki
Sabit	2,953**	1,494	0,0481	
Cinsiyet	0,965	0,654	0,1401	0,215
Yaş	-0,676**	0,288	0,0191	-0,135
Kukla değişkeni (Merkez ilçe: 1, Diğer: 0)	1,319**	0,517	0,0108	0,227
Ailedeki birey sayısı	0,024	0,171	0,8887	0,005
Eğitim seviyesi	-0,375**	0,179	0,0365	-0,075
Mesleki durum	-0,094	0,163	0,5643	-0,019
Gelir düzeyi	0,083	0,182	0,6495	0,017
Balıketini kolay temin etme durumu	3,380**	1,668	0,0428	0,653
Balıketi tüketim sıklığı	0,663***	0,190	0,0005	0,133
Balık fiyatı (Ucuz: 1, Normal: 2, Pahalı: 3)	-0,154	0,299	0,6024	-0,031
Balık avlama durumu	0,649**	0,296	0,0280	0,130
Dengeli ve sağlıklı beslemede balıketini önemli bulma durumu	2,509***	0,59231	0,0001	0,375
Log likehood: -97,74105	McFadden R Sequre: 0,110		X^2 (12): 63,918***	

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de ve özellikle araştırma bölgesinde yaygın olmayan balıketi tüketiminin teşviki ve yaygınlaştırılması, dengeli ve sağlıklı beslenme açısından çok büyük bir önem teşkil etmektedir. Çalışmada Hakkari ilinde balıketi tüketim durumu ve tüketim eğilimini etkileyen faktörler incelenmiştir. Araştırma verileri Oransal Örnekleme Yöntemi ile ve %10 hata payı ilave edilerek tespit edilen 202 hane ile anket çalışması yapılarak elde edilmiştir. Elde edilen verilere göre katılımcıların yaklaşık %75,0'ı 20-44 yaş grubunda yer aldığı, %84'ünün erkek olduğu, %70,0'ının lise ve üzerinde eğitim aldığı, %61,5'inin serbest meslek sahibi olduğu, yaklaşık %43,0'ının 1000 TL altı gelire sahip olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %61,0 gibi büyük bir kısmı, daha çok tavuk eti tükettiklerini ifade ederken %3,4 oranında bir kısmı ise daha çok balıketi tükettiklerini belirtmişlerdir. Daha çok tüketmek istenilen et çeşidine bakıldığında ise balıketi için oldukça fazla bir artış meydana gelmiş ve %35,0'a yükselmiştir. Tavuk etinde ise oldukça büyük oranda bir azalma meydana gelmiştir (%44,0). Balıketi tüketmek istemenin en önemli nedeni olarak sağlıklı olması gösterilmiştir (%80,2). Balıketi tüketim sıklığına bakıldığında ise katılımcıların yaklaşık %66,0'ı ayda bir ve daha uzun sürede balıketi tükettiklerini ifade etmişlerdir.

Regresyon analiz sonuçlarına göre, yörede balıketi tüketim eğilimini etkileyen faktörler; yaş, bölgesel faktör, eğitim seviyesi, balıketini kolay temin etme durumu, balıketi tüketim sıklığı, balık avlama durumu ve dengeli-sağlıklı beslenme konusunda balıketinin öneminin farkında olma durumudur.

İnsan sağlığında ve sağlıklı beslenmede oldukça önemli bir yeri olduğu kanıtlanan balıketi tüketiminin ilde arttırılması için tüketicilerin dengeli-sağlıklı beslenme konusunda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu konuda özellikle İl Sağlık Müdürlüğü tarafından sağlıklı beslenme konusunda sürekli ve rutin eğitim planlarının yapılması ve uygulanması ayrıca konu ile ilgili afiş ve liflet gibi materyallerin dağıtılması bu konuda bilinç oluşturulması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırmanın sonucunda görüldüğü gibi balıketini kolay temin etme ve balık avlama durumunun tüketim eğilim ve isteğini önemli ölçüde arttırmaktadır. Bu bağlamda Hakkâri ili sahip olduğu doğal su kaynakları ile su ürünleri yetiştiriciliği için oldukça uygundur. Yörede su ürünleri yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması konusunda halkın teşvik edilmesi hem yöre halkı için iş imkânı ve katma değer sağlanması hem de insan sağlığında önemli yeri olan balık tüketiminin yaygınlaştırılması açısından oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

Anonim, 2000. Türkiye'de Su Ürünleri Sektörünü Geliştirme Stratejileri, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Ankara. Yayın No: 8.

Atay, D., 2000. The export and import arrangements between fishery products sectors of European Union and Turkey (in Turkish), IV. Su Ürünleri Sempozyumu, Erzurum.

Cevger, Y., Aral, Y., Demir, P. ve Sarıözkan, S., 2008. Ankara Üniversitesi veteriner fakültesi intern öğrencilerinde hayvansal ürünlerin tüketim durumu ve tüketici tercihleri, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, Ankara 55, 189-194.

Çakır, M., Çakır, F. ve Usta, G., 2010. Üniversite öğrencilerinin tüketim tercihlerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 2 (2), 1309-8039

Çiçek, E., Akgün, H. ve İlhan, S., 2014. Elazığ ili balıketi tüketim alışkanlığı ve tercihinin belirlenmesi, Yunus Araştırma Bülteni 1, 3-11.

Çolakoğlu, F.A., İşmen, A., Özen, Ö., Çakır, F., Yığın, Ç. ve Ormancı, H.B., 2001. Çanakkale ilindeki su ürünleri tüketim davranışlarının değerlendirilmesi, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi, 23(1/3), 387-392.

Dağtekin, M., Ak,O., 2007. The potential of export and import, and consumption of fishery products in East Black Sea Region (in Turkish). SÜMAE Yunus Araştırma Bülteni, 7(3),14-17.

Elbek, A.G., Emiroğlu (İşgören), D.ve Saygı, H., 1999. İzmir İlinde Su Ürünleri Tüketimi. Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yayınları No İzmir. 57, 36,

Erdal, G. ve Esengün, K., 2008. Tokat ilinde balık tüketimini etkileyen faktörlerin logit model ile analizi, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi, 25(3), 203-209.

GTHB., 2014. Hakkâri İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Faaliyet Raporu, http://Hakkâri.tarim.gov.tr/Belgeler/KutuMenu/Tar%C4%B1msal%20Faaliyet%20Raporu%202014.pdf,Erişim: [11.03.2016].

Gujarati, D., 1995. Basic Econometrics. Third Edition, Mc Graw-Hill, USA.

Alınteri
31 (B) - 2016
9 - 17
ISSN:1307-3311

Kalaycı, Ş., 2006. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.

Love, R.M., 1982. Basic Facts About Fish. In A. Aitken, I.M. Mackie, J.H. Merritt & M.L. Windsor (eds.), Fish handling & Processing. Chap 2, p. 2-19 Ministry of Agriculture, Fisheries & Food. Torry Research Station, Edinburgh.

Newbold, P., 1995. Statistics for Business and Economics. Prentice Hall Inc., USA. Pages 1016.

Öztürk, C., 2002. GAP Bölgesinde Su Ürünleri Potansiyeli ve Mevcut Durumu, GAP. Bölgesi Su Ürünleri Üretim ve Tüketiminin Arttırılması Etüt Projesi Çalışma Toplantısı, Elazığ.

Pigott, G.M. and TuckerB.W., 1990. Seafood Effects of Technology on Nutrition. Marcel Dekker, Inc. New York.

Sarıkaya, N., 2007. Organik ürün tüketimini etkileyen faktörler ve tutumlar üzerine bir saha çalışması, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 14(2), 110-125.

Şen, B., Canpolat, Ö., Sevim, A.F. ve Sönmez, F., 2008. Elazığ ilinde balıketi tüketimi. Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Dergisi, Elazığ. 20(3), 433-437

TÜİK, 2013. Fishery Products Statistical 2007 (in Turkish). Turkish Statistical Institute, Yayın No: 3177.

Turan, H., Kaya, Y., ve Sönmez, G., 2006. Balıketinin besin değeri ve insan sağlığındaki yeri. Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi, İzmir 23, 505-508.

Ural, M. ve Balcı, M., 2007. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki su ürünleri sektörünün gelişimi mevcut yetiştiricilik tesisleri ve sorunları, Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Dergisi Elazığ 19(4), 481-492.

Uzundumlu, A.S., Aksoy, A.ve Işık, H.B., 2011. Arıcılık İşletmelerinde mevcut yapı ve temel sorunlar: Bingöl ili örneği. Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Dergisi, Erzurum 42(1), 49-55.

Yavuz, F., 2001. Ekonometri Teori ve Uygulama. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ders Yayınları, Yayın No: 185, Erzurum.